

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
освітньо-наукової програми «Культурологія»
спеціальності 034 Культурологія

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
філософії, культурології
та інформаційної діяльності
Протокол №1 від 31.08.2020

Севєродонецьк 2020

УДК 378.147.091.33-027.22

Програма педагогічної практики для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо-наукової програми «Культурологія» спеціальності 034 Культурологія (для денної та заочної форм навчання) / Укладач : О.О. Смоліна. Сєверодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. 14 с.

Методичне видання спрямоване на закріплення та поглиблення набутих в університеті знань здобувачів із загальних та фахових дисциплін, застосування їх для виконання конкретних науково-практичних завдань під час проходження педагогічної практики. Метою видання також є сформувати в майбутніх фахівців практичні уміння і навички, необхідні для успішної діяльності у сфері викладацької роботи. Містить програму з організації педагогічної практики, вказівки зі складання звіту, додатки.

Методичні матеріали розраховані на здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня.

Укладач:

О.О. Смоліна, д. культ, проф.

Рецензент:

В.М. Леонтєва, д. філос.н, доц.

З М І С Т

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
МЕТА, ЗАДАЧІ ТА ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	4
КОМПЕТЕНТНОСТІ І ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	5
ТЕРМІНИ ТА ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	7
ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ ТА ЗДОБУВАЧА	7
ФОРМА ЗВІТНОСТІ ЗДОБУВАЧА. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	8
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ	9
ДОДАТКИ	11
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	13

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму педагогічної практики здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 034 Культурологія розроблено відповідно до освітньо-наукової програми «Культурологія». Програма педагогічної практики вміщує положення, що визначають мету й завдання практики, права та обов'язки практикантів і керівників практики, порядок оформлення документації та критерії оцінювання результатів проходження практики аспірантами.

Педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності докторів філософії у вищій школі. Практика включає викладання дисциплін кафедри, організацію начального процесу студентів, методичну роботу за дисципліною, одержання навичок практичної діяльності викладача.

МЕТА, ЗАДАЧІ ТА ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Мета практики – оволодіння аспірантами основами організації педагогічної та методичної діяльності у вищій школі, набуття навичок викладання фахових дисциплін.

Задачі практики:

- вивчення основ педагогічної роботи у вищій школі;
- придбання досвіду викладання дисциплін в умовах вищої школи;
- вивчення методів та технологій педагогічної діяльності;
- застосування сучасних досягнень науки під час підготовки та проведення навчальних занять.

Педагогічна практика передбачає такі види аудиторних робіт, що їх виконує здобувач:

- семінарські заняття;
- практичні заняття;

Педагогічна практика передбачає такі види навчально-методичної та виховної роботи:

- вивчення досвіду викладання провідних викладачів кафедри;
- підготовка матеріалів для проведення аудиторних занять навчальних дисциплін;
- розробка для студентів завдань, кейсів тощо;
- розробка силабусу навчальної дисципліни;
- участь в оцінюванні знань студентів (контрольні роботи, тестування);
- проведення виховної роботи зі студентами;

- самостійне вивчення літератури, що присвячена викладацькій роботі, освітнім технологіям.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

В результаті педагогічної практики здобувач набуває таких компетентностей:

ЗК 1. Наявність активної громадянської позиції, що ґрунтується на демократичних переконаннях, гуманістичних та етичних цінностях.

ЗК 2. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, вміння працювати в команді, виявляти лідерські здібності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, спілкуватися та співпрацювати з фахівцями інших галузей, адаптуватися у соціальному та професійному середовищі. Здатність до усвідомленого поповнення і розширення комунікативних навичок у професійній сфері впродовж життя.

ЗК 6. Готовність до самостійної науково-педагогічної діяльності, здатність реалізовувати різні складові процесу навчання, формувати особистість з високими моральними якостями.

ЗК 7. Здатність організовувати та здійснювати роботу відповідно до вимог охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки та санітарно-гігієнічного режиму з урахуванням специфіки професійної діяльності навчальних та наукових закладів.

ЗК 10. Здатність ефективно планувати та раціонально організовувати професійну діяльність, використовувати організаторські навички для планування роботи колективу, здатність об'єктивно оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт та усвідомлювати відповідальність науковця та викладача перед суспільством.

ЗК 11. Здатність усвідомлювати соціальну значущість професії викладача та науковця, застосовувати принципи академічної доброчесності, наукової і викладацької етики при виконанні професійних обов'язків.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї та визначати шляхи для їх реалізації в галузі освіти, культурологічної науки та професійної діяльності, розширювати сферу власної компетентності, розробляти оптимальні стратегії своєї діяльності.

ЗК 13. Здатність вирішувати проблеми у нових і нестандартних ситуаціях при проведенні наукових досліджень та здійсненні викладацької діяльності з урахуванням юридичної, соціальної і етичної відповідальності за прийняті рішення.

ФК 5. Здатність до написання/складання навчальної та навчально-

наукової літератури: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо з урахуванням змісту навчальних програм та сучасних вимог науки загалом та науки про культуру і мистецтво зокрема.

ФК 7. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати оптимальні підходи до організації та здійснення освітньої та наукової діяльності відповідно до сучасних світових тенденцій.

Програмні результати проходження педагогічної практики:

ПРН 3. Знання змісту та обсягу навчальних програм з окремих нормативних та вибіркових дисциплін, навчальних планів відповідно до стандартів вищої освіти та з урахуванням сучасних досягнень світової науки про культуру.

ПРН 7. Планувати та реалізовувати професійну наукову та освітню діяльність на основі нормативно-правових актів України.

ПРН 8. Визначати основні напрями та закономірності розвитку вітчизняної культурології та культурологічної освіти в контексті світових інтеграційних та глобалізаційних процесів.

ПРН 9. Виконувати наукові дослідження та здійснювати викладацьку діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 14. Складати/розробляти навчальну та навчально-наукову літературу: підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації тощо з урахуванням обсягу та змісту навчальних програм та сучасних тенденцій культурологічної освіти та теорії й історії культури.

ПРН 16. Розробляти та/або представляти наукові, навчальні та науково-популярні лекції для здобувачів вищої освіти, професіоналів у галузі культурології та широких верств населення з метою популяризації науки про культуру, прикладних культурологічних досліджень.

ПРН 17. Здійснювати професійну діяльність у соціальній взаємодії, що заснована на гуманістичних і етичних засадах. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, науковою та освітньою спільнотою, вживати сучасну професійну термінологію, ефективно працювати в команді.

ПРН 18. Здійснювати розподіл видів робіт між членами колективу відповідно до їх здібностей та посадових обов'язків, приймати рішення щодо планування та організації певних видів наукових та навчальних робіт, брати на себе відповідальність за результати роботи.

ПРН 20. Здійснювати професійну педагогічну діяльність з використанням сучасних форм та методів навчання.

ПРН 21. Сприяти формуванню високих моральних якостей у здобувачів вищої освіти.

ПРН 22. Дотримуватись вимог охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки та санітарно-гігієнічного режиму при здійсненні

наукової та освітньої професійної діяльності.

ПРН 23. Усвідомлювати відповідальність за об'єктивність та правдивість оприлюднених результатів наукової діяльності. Дотримуватися принципів академічної доброчесності, наукової та викладацької етики і деонтології у професійній діяльності, запобігати випадкам академічного плагіату.

ПРН 24. Ідентифікувати майбутню наукову та освітню діяльність як соціально значущу для культурного розвитку суспільства загалом.

ТЕРМІНИ ТА ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Проходження педагогічної практики здобувачами на другому році навчання є обов'язковим в обсязі, що вказаний у навчальному плані.

Базою практики є Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Організатором практики є кафедра філософії, культурології та інформаційної діяльності, яка здійснює підготовку докторів філософії за спеціальністю 034 Культурологія.

Програма практики розробляється членом/-ами робочої групи освітньої програми «Культурологія» та затверджується на засіданні кафедри. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспірантів покладається на завідувача кафедри. Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснює науковий керівник.

На період практики аспіранти узгоджують свою діяльність з усіма правилами внутрішнього розпорядку, що встановлюються на кафедрі та інших підрозділах Університету стосовно навчального процесу.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ ТА ЗДОБУВАЧА

Науковий керівник аспіранта:

- узгоджує програму практики та календарні терміни проведення (відвідування) занять із завідувачем кафедри, де проводиться підготовка докторів філософії;
- формулює задачі до самостійної роботи аспірантів на період практики, надає консультації;
- проводить необхідні організаційні заходи стосовно виконання програми практики та надає аспіранту допомогу, що пов'язана з проходженням практики та оформленням звіту.

Перед початком практики здобувач:

- спільно із науковим керівником та лектором навчальної дисципліни відповідно до графіку навчального процесу узгоджує дати і форми проведення занять;

- визначає тематику, порядок та методологію проведення семінарських занять;
- визначає види та форми завдань, індивідуальних завдань для студентів та ін.;
- самостійно складає індивідуальний план проходження практики, який узгоджує з науковим керівником;

ФОРМА ЗВІТНОСТІ ЗДОБУВАЧА. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Формою звітності здобувача з практики є подання звіту, який разом з іншими документами, встановленими навчальним закладом (додатками), подається на рецензування керівникові практики від навчального закладу.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики, висновки і пропозиції, список використаних джерел тощо. Оформлюється звіт за вимогами, що визначені програмою практики.

Звіт здається на кафедру протягом перших п'яти днів після практики. Звіт перевіряється керівниками практики і, у разі необхідності, повертається практиканту для доробки та виправлень. Звіт захищається здобувачем протягом перших десяти днів після практики. Звіт приймається комісією, призначеною завідувачем кафедри. Комісія складається з керівників практики та викладачів кафедри.

За несвоєчасне подання звіту, невиконання вимог до нього, оцінка за навчальну практику знижується.

Здобувач, який не виконав програму практики та/або отримав з неї негативну оцінку, відраховується з навчального закладу.

Вимоги до оформлення звіту

Зміст практики закріплюється в індивідуальному завданні на практику. Індивідуальне завдання націлене на отримання здобувачем знань і уявлень щодо напрямів діяльності конкретної організації та її структурних підрозділів.

Індивідуальне завдання передбачає:

- вивчення законодавчих і нормативно-правових документів, що регламентують діяльність в сфері вищої освіти в Україні;
- вивчення організаційно-функціональної структури бази практики;
- ознайомлення з системами забезпечення управлінської роботи в організації (інформаційною, аналітичною, організаційно-методичною, навчально-педагогічною);
- вивчення соціального, національного, політичного, культурного, глобального контексту діяльності організації;

Звіт про проходження педагогічної практики

Загальна форма звітності здобувача за практику – письмовий звіт. Звіт

разом з іншими документами подається на рецензування керівникові практики. Звіт з практики захищається здобувачем на засіданні кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності.

Звіт має містити:

- титульний аркуш;
- зазначення мети педагогічної практики;
- зазначення завдань педагогічної практики;
- зазначення термінів проходження практики здобувачем, дисциплін та видів занять, які були ним проведені;
- висновки;
- додатки у вигляді навчально-методичних розробок здобувача, силабусу тощо.

Технічне оформлення звіту з практики. Звіт повинен бути написаний українською мовою. Текст звіту набирається на комп'ютері через 1,5 інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210×297 мм). Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути у всьому тексті однаковий – 1,0 см. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині. Текст друкується на одній стороні аркуша. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані (у правому верхньому кутку аркуша), нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки (на першій сторінці номер не ставиться).

Зразок оформлення титульної сторінки звіту наведений у Додатку 1. Приклад структури звіту з навчальної практики наведений в Додатку 2.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план здобувача.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ

Практична підготовка здобувачів оцінюється за такими критеріями:

90 – 100 балів — здобувач логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт представив вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, індивідуальне завдання виконав на дуже високому рівні, звіт захистив без зауважень, характеристика від керівника практики відмінна, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

82 – 89 балів — здобувач аргументовано викладає матеріал; має практичні навички, звіт та додатки до нього представив вчасно, виконав всі завдання, але мають місце незначні помилки і зауваження, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, захистив дуже добре, характеристика практиканта від керівника практики позитивна.

74 – 81 балів — здобувач звіт представив невчасно, в звіті розкрито

більшість питань, індивідуальне завдання виконав, але з окремими помилками і недоліками, оформив і захистив звіт на достатньому рівні, характеристику одержав позитивну.

65 – 73 балів — здобувач звіт представив невчасно, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання індивідуального завдання має формальний характер, звіт оформлений недбало, при захисті звіту здобувач невпевнений у відповідях, не має твердих знань, характеристика від керівника практики в цілому задовільна.

60 – 64 балів — здобувач непереконливо відповідає, звіт представив невчасно, додаткові питання викликають невпевненість, всі завдання виконано формально, звіт оформлений недбало, не має твердих знань, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю характеристика від керівника практики задовільна.

1 – 59 балів — здобувач не надав звіт і додатки до нього, майже не орієнтується в звіті, практичні навички не сформовані.

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Сума балів за практику	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82 – 89	B
74 – 81	C
65 – 73	D
60 – 64	E
1 – 59	FX

Здобувач, який не виконав програму практики без поважних причин та/або отримав негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

Зразок титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Володимира Даля**

Кафедра філософії, культурології та інформаційної діяльності

З В І Т

З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

у _____
(назва установи)

Виконав

здобувач _____

Науковий керівник
здобувача

_____
(ініціали, прізвище, посада)

Керівник практики

_____
(ініціали, прізвище, посада)

Севєродонецьк 20____

Зразок структури звіту

Терміни та місце проходження практики

Мета педагогічної практики

Завдання педагогічної практики

Навчальні дисципліни та види занять

Висновки

Додатки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Вітвицька С.С. В 54 Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с. URL: <https://cutt.ly/qIUMZy1>
3. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Донецьк, 2014. 416 с. URL: <https://cutt.ly/OIUMUeP>
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник К.: Либідь, 1997. 376 с.
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
6. Немченко С.Г., Голік О.Б., Лебідь О.В. Педагогіка вищої школи : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. 534 с. URL: <https://cutt.ly/5IUMExg>
7. Педагогіка вищої школи: підручник / В.П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: <https://cutt.ly/YIUMAxS>
8. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студ. гірн. спец. вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. Донецьк: НГУ, 2003. 170 с. URL: <https://cutt.ly/zIUMnEd>
9. Словник-хрестоматія педагогічних понять: навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. 272 с.
10. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Київ: «Академвидав» 2006. 352 с. URL: <https://cutt.ly/3IU1UWb>
11. EUROPEAN FORUM FOR ENHANCED COLLABORATION IN TEACHING. – <http://bit.ly/EFFECTproject>
12. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К.: ТОВ “ЦС”, 2015. 32 с.
Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). К.: CS Ltd., 2015. 32 p.
13. Проект ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі: внесок університетів у Болонський процес. URL : <http://tuning.unideusto.org/>

Навчальне видання

ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
освітньо-наукової програми «Культурологія»
спеціальності 034 Культурологія

Укладач:

Ольга Олегівна Смоліна

Редактор	<i>І. М. Сілютіна</i>
Техн. редактор	<i>О.О.Смоліна</i>
Оригінал-макет	<i>О.О.Смоліна</i>

Підписано до друку 00.00.2021.

Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір типогр. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. ____ . Обл.-вид. арк. ____ .

Тираж ____ екз. Вид. № ____ . Замов. № ____ . Ціна договірна.

**Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля**

Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 1620 від 18.12.03 р.

Адреса університету: просп. Центральний 59-А

м. Сєверодонецьк, 93400, Україна

e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com.